

Mwongozo wa Haraka wa Kuanza

Mwongozo wa Ujuzi wa Kifedha – Elimu, Huduma, na Rasilimali za Wahamiaji wa Maryland

Mwongozo huu ni bidhaa ya Kikosi cha Kazi cha Wahamiaji wa Maryland wenye Ujuzi. Shukrani kwa wachangiaji wafuatao:

Ofisi ya Wilaya ya Ushirika wa Jamii

Mwongozo wa Haraka wa Kuanza

Mwongozo wa Ujuzi wa Kifedha – Elimu, Huduma, na Rasilimali za Wahamiaji wa Maryland

Pakua nakala ya brosha ya Mwongozo wa Elimu ya Kifedha kwenye <https://dhs.maryland.gov/maryland-office-for-refugees-and-asylees/> or at <https://www.labor.maryland.gov/employment/wdskilledimmigrantfinance.pdf>

Iliyorekeshwa 6/2020

Je, Ujuzi wa Kifedha humaanisha nini na hurejelea vigezo vipi

Ujuzi wa Kifedha hufafanuliwa kuwa “uwezo wa kutumia maarifa na ujuzi kusimamia rasilimali za kiedha inavyofaa kwa maisha yote ya ustawi wa kifedha.”

Kuwa na ujuzi wa kifedha ni kujua jinsi ya kusimamia fedha zako. Kusimamia fedha humaanisha: Kuielewa bajeti yako (mapato dhidi ya gharama).

KUELEWA MAPATO

- Mapato halisi
- Mapato ya jumla
- Ushuru (jimbo na shirikisho)

GHARAMA

- Gharama za kudumu kama vile kodi, usafiri, chakula, huduma, utunzaji wa afya na bima
- Gharama zinazoweza kubadilishwa kama vile mavazi, burudani,
- Kuunda na Kudumisha bajeti ya kaya - Karatasi ya kazi ya sampuli ya bajeti

UWEKAJI AKIBA NA UWEKAJI FEDHA KWA BENKI – AKAUNTI ZA KUWEKA NA KUTOA FEDHA NA ZA KUWEKA AKIBA

- Akunti ya kuweka na kutoa fedha ukuruhusu kufikia fedha kwa njia kadhaa tofauti: kwa hundi, ATM, kadi ya malipo, kwenye benki na kupitia huduma za benki za mtandaoni.
- Akaunti ya kuweka akiba pia inaweza kufikiwa kwa kadi yako ya malipo au kwenye benki yako.

ABA.com .....Muungano wa Wanabanki wa Marekani

FDIC.gov .....Shirika la Bima la Amana ya Shirikisho

ICBA.org .....Jamii huru ya Wanabanki wa Marekani

NCUA.gov .....Utawala wa Muungano wa Mkojo wa Kitaifa

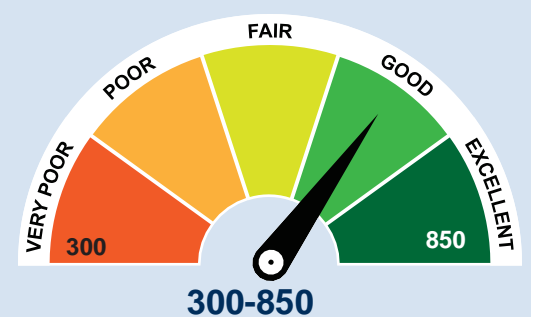

KUELEWA MKOPO

Alama ya Mkojo ni nini?

Alama ya mkojo ni nambari ambayo huwasaidia wakopeshaji kuamua jinsi ulivyo na uwezekano wa kulipa deni lako.

Historia ya malipo 35%
Kiwango kinachodaiwa 30%
Muda wa Historia ya Mkojo 15%
Mkojo mpya 10%

ALAMA YA FICO HUTUMIKA KWA REHANI, MIKOPO OTOMATIKA, NA KWA KADI ZA MIKOPO.

Myfico.com

Taarifa kuhusu alama yako ya FICO

Annualcreditreport.com

Ripoti Pana bila malipo ya mkojo

Consumerfinance.gov

Shirika la Ulinzi wa Kifedha wa Mtumiaji

KWA MAELEZO ZAIDI

<https://www.mymoney.gov/Pages/default.aspx> na kwa zana za kukusaidia katika malengo yako ya kifedha:
<https://www.mymoney.gov/tools/Pages/tools.aspx>

Maelezo na Rasilimali za Kifedha

MIKOPO YA ELIMU: RUZUKU YA PELL & USAIDIZI WA KIFEDHA

Jifunze kuhusu jinsi ya kulipia chuo - Tume ya Elimu ya Juu ya Maryland

- <https://mhec.state.md.us/preparing/Pages/FinancialAid/index.aspx>
- <https://www.affordablecollegesonline.org/financial-aid/financial-aid-for-online-colleges/>

Ahadi ya Msaada wa Masomo ya Chuo cha Jamii – Tume ya Masomo ya Juu ya Maryland

- https://mhec.state.md.us/preparing/Pages/FinancialAid/ProgramDescriptions/prog_MDCCommunityCollegePromiseScholarship.aspx

Elimu ya Juu na Rasilimali za Msaada za Kifedha – Maryland.gov

- <https://www.maryland.gov/pages/education.aspx?view=Higher%20Education%20and%20Financial%20Aid>

Taarifa kuhusu Mkopo wa Mwanafunzi – Kampeni ya Fedha ya Maryland

- https://www.mdcashacademy.org/Resources_Student_Loans

Msaada wa Wanafunzi wa Shirikisho – Marekani. Idara ya Elimu

- <https://financialaidtoolkit.ed.gov/tk/>

Tuma Ombi la Ruzuku ya Pell

- <https://studentaid.gov/help-center/answers/article/federal-pell-grant-program>

Fahamu kabla ya kumiliki mkopo wa mwanafunzi- Shirika la Ulinzi wa Kifedha wa Mtumiaji

- <https://www.consumerfinance.gov/consumer-tools/student-loans/>

Kuchagua Mkopo wa Mwanafunzi – Pueblo.Gop.gov – Kulipia Elimu ya Juu

- <https://pueblo.gpo.gov/Publications/PuebloPubs.php?NavCode=XB&Sub2ID=17&CatID=2&PHPSESSID=nqvudijurgbssj19ikj6m8t4q5>

AINA ZINGINE ZA MKOPO

MKOPO WA GARI

- Maudhui ya Hatua ya Mtumiaji

KUNUNUA NYUMBA/REHANI

Mpango wa Rehani wa Maryland – Idara ya Makazi na Maendeleo ya Jamii

- <https://mmp.maryland.gov/Pages/Homebuyer-Education-Classes.aspx>

Makazi ya Shirikisho na Maendeleo ya Mjini – Kununua nyumba

- https://www.hud.gov/topics/buying_a_home
- <https://www.hud.gov/states/maryland>

MIPANGO YA MKOPO WA BIASHARA NDOGO UNAOTOLEWA KWA WAHAMIAJI, WAKIMBIZI, NA WAKIMBIZI WALIO MAREKANI:

Kundi la Maendeleo ya Biashara ya ECDC

- <https://www.entdevgroup.org/our-programs/>

Kituo cha Maendeleo ya Kiuchumi cha Latino

- <https://www.ledcmetro.org/>

Mamlaka ya Udhani wa Maendeleo ya Biashara ndogo Katika Jimbo La Maryland

- <https://commerce.maryland.gov/fund/programs-for-businesses/msbdfa>

Udanganyifu

Udanganyifu wa Utambulisho

- Wizi wa utambulisho (Kitambulisho) hutokea ambapo mtu huiba taarifa yako ya kibinafsi ili kutekeleza udanganyifu. Mwizi wa utambulisho anaweza kutumia taarifa yako kuomba deni kiudanganyifu, kujaza mikopo, au kupata huduma za kimatibabu.

Kashfa ya Benki

- Kashfa ya benki huhusisha majaribio ya kufikia akaunti yako ya benki. Baadhi ya kashfa maarufu za benki hujumuisha: Kashfa ya malipo kupita kiasi, udanganyifu wa hundi zisizoombwa, uotoaji pesa wa kiotomatiki, na kupata data kwa njia ya udanganyifu.

Usalama wa Mtandaoni

- Wezi wanaweza kujaribu kutumia mtandao kuiba taarifa yako ya kibinafsi au kukulaghai ili uwatumie pesa. Jifunze kuhusu jinsi ya kukaa salama kwenye mtandao.

Mkopo wa siku ya kulipwa – Sheria ya Kifedha - Mkopo wa siku ya kulipwa ni neno linalotumika kuelezea mkopo wa muda mfupi, ulio na riba ya kiwango cha juu, wakati mwingine huitwa "pesa za mapema", bila kuzingatia iwapo mkopo umeunganishwa na siku ya kulipwa ya mkopaji. Gharama ya juu ya mikopo hii ya muda mfupi wakati mwingine inaweza kuwavuta watumiaji katika mzunguko wa deni.

Mikopo ya Siku ya Kulipwa – Sheria ya Kifedha

- <http://www.labor.maryland.gov/finance/consumers/paydayloans.shtml>

Maulizo na malalmishi ya Huduma ya Kifedha – sheria ya kifedha

- Ofisi ya Kamishna wa Sheria ya Kifedha ndiyo mdhibiti wa msingi wa taasisi za kifedha zilizoidhinishwa kule Maryland, ikijumuisha benki zilizoidhinishwa na Jimbo, vyama vya mikopo vilivyoidhinishwa na Jimbo, na kampuni za amana zilizoidhinishwa na Jimbo; na mashirika ya kifedha yaliyopewa leseni na jimbo ikijumuisha, kampuni za fedha za watumiaji, wakopeshaji wa rehani, madalali wa rehani, wahudumu wa rehani, waanzilishi wa mkopo wa rehani, mashirika ya kuripoti mkopo, mashirika ya ukusanyaji wa mkopo wa watumiaji, kampuni za usimamizi wa deni, wawasilishaji wa hundi ili kupewa fedha, biashara za huduma za mkopo na wasambazaji wa pesa.

- <http://www.labor.maryland.gov/finance/consumers/frcomplaints.shtml>

Kunazo sheria ambazo hutoka ili kukulinda kutokana na vitendo vya biashara visivyo vya haki. Mfano wa kitendo cha biashara kisicho cha haki hujumuisha hutoaji wa hundi bandia au wapigaji simu wanaojifanya kufanya kazi na IRS. Unaweza kuwasiliana na mashirika yaliyo hapa chini ili usiwe muathiriwa wa udanganyifu au kashfa kabla ya ununuzi au kuwasilisha malalamiko baada ya ununuzi.

Ofisi Bora za Biashara

- <https://www.bbb.org/consumer-complaints/file-a-complaint/get-started>

Ukosefu wa ajira

Iwapo hujaajiriwa, huenda ukastahiki kuwasilisha ombi la Bima ya Ukosefu wa ajira.

Pata maelezo zaidi kuhusu kustajhiki kwako matakwa kwenye

- <http://www.labor.maryland.gov/employment/unemployment.shtml>

Vituo vya Kazi za Marekani vya Maryland hutoa kiwango sawa cha usaidizi kwa

wanaotafuta kazi na biashara (bila malipo). Huduma za wanaotafuta kazi hujumuisha usaidizi wa uchunguzi wa kazi, rufaa kwa mipango ya mafundisho, huduma za uwekaji, usaidizi wa kuanzia tena matayarisho, na washa za kuwezesha ujuzi wa kutafuta kazi na utayari wa kazi.

- <http://www.labor.maryland.gov/county/>

Pia unaweza kufikia chaguo za utafutaji wa kazi na huduma ya kibinafsi kwa

kutumia **Kubadilishana kwa Wafanyakazi wa Maryland.**

- <https://mwejobs.maryland.gov/vosnet/Default.aspx>

Masuala ya Mshahara – iwapo wewe ni mfanyakazi na unaamini kuwa ajira yako imezuiliwa kwa njia isiyo ya haki, pata maelezo zaidi kuhusu unachopaswa kufanya kwenye;

- <http://www.labor.maryland.gov/labor/wagepay/wpremedies.shtml>

Marekani. Tume ya Fursa Sawa za Ajira - Marekani. Tume ya Fursa Sawa ya Ajira (EEOC) huwa na wajibu wa kutekeleza sheria za shirikisho ambazo huifanya haramu kubagua dhidi ya aliyetuma ombi la kazi au mfanyakazi kwa sababu ya ukoo, rangi, dini, jinsia (ikijumuisha ujauzito, utambulisho wa kijinsia, na mwelekeo wa kijinsia), asili ya kitaifa, umri (40 au zaidi), ulemavu au maelezo ya kijenetiki. Pia ni haramu kubagua dhidi ya mtu kwa sababu mtu huyu alilalamika kuhusu ubaguzi, aliwasilisha shtaka la ubaguzi, au alishiriki katika uchunguzi wa ubaguzi wa ajira au kesi.

- <https://www.eeoc.gov/eeoc/>

- <https://www.workplacefairness.org/aboutwf> (katika jimbo la Maryland)

Ushuru

Kodi ya wa Mapato ya Shirikisho ni nini - ni ushuru unaotowza na Huduma ya Ushuru ya Ndani ya Marekani (IRS) kwenye mapato ya mwaka ya watu binafsi, amana na mashirika mengine ya kisheria.

- <https://www.irs.gov/>

Kodi ya Jimbo na ya Mitaa ni nini - Zaidi ya serikali ya shirikisho, majimbo 43 na manispaa mengi ya mitaa huhitaji wakaazi wake kulipa kodi ya mapato ya kibinafsi.

Pata maelezo kuhusu jinsi ya kulipa kodi yako ya shirikisho na ya jimbo na upate maelezo kuhusu rasilimali katika eneo lako zinazoweza kusaidia katika mchakato – Maandalizi/Rasilimali za Kodi Bila Malipo

- <http://cashmd.org/free-tax-preparationresources/>

Masomo ya Elimu ya Kifedha na Rasilimali zilizo karibu na wewe.

Wilaya ya Allegany	https://extension.umd.edu/allegany-county
Wilaya ya Anne Arundel...	https://extension.umd.edu/anne-arundel-county
Mji wa Baltimore.....	https://extension.umd.edu/baltimore-city
Mji wa Baltimore.....	https://extension.umd.edu/baltimore-county
Wilaya ya Calvert	https://extension.umd.edu/calvert-county
Wilaya ya Caroline	https://extension.umd.edu/caroline-county
Wilaya ya Carroll	https://extension.umd.edu/carroll-county
Wilaya ya Cecil	https://extension.umd.edu/cecil-county
Wilaya ya Charles	https://extension.umd.edu/charles-county
Wilaya ya Dorchester	https://extension.umd.edu/dorchester-county
Wilaya ya Frederick	https://extension.umd.edu/frederick-county
Wilaya ya Garrett	https://extension.umd.edu/garrett-county
Wilaya ya Harford	https://extension.umd.edu/harford-county
Wilaya ya Howard	https://extension.umd.edu/howard-county
Wilaya ya Kent	https://extension.umd.edu/kent-county
Wilaya ya Montgomery.....	https://extension.umd.edu/montgomery-county
Prince George.....	https://extension.umd.edu/prince-georges-county
Queen Anne.....	https://extension.umd.edu/queen-annes-county
Wilaya ya Mtakatifu Mary .	https://extension.umd.edu/st-marys-county
Wilaya ya Somerset	https://extension.umd.edu/somerset-county
Wilaya ya Talbot	https://extension.umd.edu/talbot-county
Wilaya ya Washington.....	https://extension.umd.edu/washington-county
Wilaya ya Wicomico	https://extension.umd.edu/wicomico-county
Wilaya ya Worcester	https://extension.umd.edu/worcester-county

Kampeni ya CASH ya Maryland hukuza maendeleo ya kiuchumi ya watu binafsi wenye mapato ya chini hadi ya wastani na familia mjini Baltimore na kote Maryland. CASH hutimiza misheni yake kupitia kuendeleza mkoba mipango ya huduma ya moja kwa moja, kujenga uwezo wa kisheria na uwanja, na sera inayoongoza na mikakati ya utetezi ili kuimarisha uthabiti wa uchumi wa familia.

- <http://cashmd.org/>
- CASA de Maryland – www.casademaryland.org
- Kituo cha Esperanza – www.catholiccharities-md.org/immigrants
- Taarifa Kuhusu Wazaliwa wa Kigeni & Mtandao wa Rufaa (FIRN) – www.firnonline.org